

DEFILEUL DUNĂRII

DE MARIN ENNE

Al doilea fluviu al Europei ca dimensiuni, după Volga, Dunărea își are izvoarele pe teritoriul Germaniei, în Munții Pădurea Neagră. În drumul său spre vărsare, acesta străbate Europa de la vest la est pe o lungime de 2860 km, adunându-și apele de pe o suprafață de 805.300 km pătrați.

Ciucarul Mic și Mali Strbac străjulesc Dunărea în sectorul Cazanelor Mici

Dunărea se formează la Donaueschingen (678 m), din unirea a doi afluenți de dimensiuni reduse - Brege și Brigach - ce-și au izvoarele sub Vârful Kandel (1241 m). Bazinul Dunării ocupă 8% din suprafața Europei, extinzându-se pe teritoriul a opt țări - Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Iugoslavia, România, Bulgaria și Ucraina. Fluviul s-a format la sfârșitul Pliocenului și începutul Cuaternarului, prin drenarea unor lacuri de mari dimensiuni, din bazinele Vienei, Panonic și Pontic - resturi ale Mării Sarmatice, existente înainte de ridicarea munților Alpi, Carpați, Dinarici și Balcani. Acolo unde Dunărea a străpuns aceste bariere montane au fost puse în evidență vestitele porți sau defilee, dintre care se remarcă Devin și Porțile de Fier, care au separat cursul Dunării în trei sectoare: superior (alpin), mijlociu (panonic) și inferior (pontic), acesta din urmă identificându-se cu sectorul românesc.

Dunărea străbate regiuni variate sub aspect morfogenetic, munți vechi hercinici (Pădurea Neagră), munți tineri, ce aparțin lanțului alpino-carpato-balcanic, podișuri și câmpii caracterizate de climă diferite, de la cel temperat, cu influențe oceanice, baltice și submediteraneene, la cel temperat continental.

Se presupune că Defileul „Porțile de Fier” provine dintr-o veche strămoare marină, care făcea legătura între Lacul Panonic, din Vest, și Lacul Pontic, ce ocupa actualul spațiu al Câmpiei Române. Cu timpul, apele fluviului au săpat în șisturile cristaline, granite și calcare cel mai spectaculos defileu european. Conform unei alte ipoteze, defileul s-ar fi format prin captarea de către un râu, ce curgea spre Lacul Pontic, a unei Dunări vechi, ce curgea spre Lacul Panonic.

Legenda stâncii Babacai

Relieful Defileului „Porțile de Fier” este rezultatul modelării fluviului și a altor agenți de modelare sub influența directă a structurii geologice și a rocilor. Pe stânga fluviului, ce corespunde sectorului românesc al defileului, se succed dinspre amonte spre aval Munții Almăjului, Munții Mehedinți și Podișul Mehedinți, iar pe dreapta, în sectorul sârbesc, se succed Dobrianske Planica, la vest, și Miroc Planina, la est.

Defileul „Porțile de Fier” este caracterizat de o alternanță a sectoarelor de bazine depresionare cu sectoare înguste, diferențiate morfologic și structural. Formele de relief din sectorul de defileu prezintă o bogăție și varietate ieșite din comun. Relieful carstic evidențiază forme de suprafață variate: chei, doline, uvale, lapiezuri, larg răspândite, îndeosebi în platourile carstice Ciucarul Mare, Ciucarul Mic și Sfânta Elena, precum și în văile afluenți Dunării - Berzasca, Mudăvița Seacă ș.a. Carstul de adâncime este prezent prin numeroase peșteri și avene, dintre care se detașează peșterile Gaura cu Muscă, Valea Polevii, Gaura Chindiei II etc. Plecând din Moldova Veche, din apele Dunării răsar câteva

Orșova - Mănăstirea Sf. Ana

Pe marginea abisului...

insule, ce constituie resturi din vechiul ostrov omonim, care, în urma construirii hidrocentralei „Porțile de Fier” și a lacului de acumulare, a fost în mare măsură inundat. Aici Dunărea are cea mai mare lățime din defileu, de peste 5 km. Imediat ce depășim localitatea Coronini (Pescari), cele două maluri ale fluviului se apropie foarte mult, Dunărea săpându-și albia în calcare mezozoice. Pereții trec de 100 m înălțime, iar lățimea albiei nu depășește 500 m.

Din apele fluviului iese stânca Babacai, folosită în trecut de cei care vămuiau vasele aflate în trecere prin defileu. În jurul acestei stânci s-au țesut multe legende. Una dintre acestea spune că un voievod sârb și-ar fi legat de această stâncă soția necredincioasă, spunându-i „babo kaise” (căiește-te, nevastă), după care ar fi părăsit-o. Aceasta și-a sfârșit zilele în chinuri, rugând vântul să sufle cu putere, pentru a le

opinti tuturor nelegiuirea săvârșită de soțul ei.

Fortificațiile romane

Pe malul sârbesc, deasupra unei stânci, se ridică vechea cetate Golubac, menționată în cronici încă din secolul al XIV-lea sub diverse denumiri: Golumbăț, Golubaci, Cetatea Dracului ș.a. Aval de stânca Babacai, în peretele de calcar al malului românesc, se deschide gura unei peșteri, Gaura cu Muscă. Această peșteră prezintă baraje de travertin, în spatele cărora se acumulează „laptele de piatră”, odontolite și stalactite. În abruptul din strâmtura Pescari-Alibeg se deschide peștera Gaura Chindiei II, rezervație arheologică unde au fost descoperite urme de artă rupestră ce aparțin paleoliticului și neoliticului, dar și urme din perioada de locuire protodacică și dacică.

Trecând dincolo de zona cu praguri, apele fluviului pătrund în bazinetul Sichevița-Liubcova, unde și are gura de vărsare pârâul Oravița. Aici se află localitatea Berzasca, în vatra satului înălțându-se biserica cu hramul „Sf. Arhangheli”, monument de arhitectură, construită în stil baroc, la 1836, și totodată cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării.

În aval de localitatea Cozla, Dunărea intră în al doilea sector calcaros din lungul defileului, cu

cataracte rămase astăzi pe fundul lacului de acumulare. Stâncile și vegetația forestieră imprimă peisajului o imagine ce încântă privirea turiștilor. În stâncile de pe malul sârbesc sunt sculptate două tabule - Tabula lui Tiberiu (33-34 d.Hr.) și Tabula lui Domițian (75-80 d.Hr.), care atestă legătura dintre fortificațiile construite de romani la granița de răsărit a imperiului, printr-un drum strategic ce lega gunile de vărsare ale Dunării cu Panonia. În aval, din apele Dunării se ridică un pinten calcaros - Grebenul - alcătuit din roci stratificate de vârstă mezozoică. Aici defileul prezintă lățimi ce nu depășesc 400 m, ca urmare a apropierii pereților Grebenului sârbesc și Cerna-vârf. În continuare, fluviul intră în bazinetul Șvinița, cu o lățime de până la 2 km. Localitatea Șvinița a fost strămutată pe un nou amplasament la sfârșitul deceniului șapte, pe coasta Muntelui Veligan, vechiul amplasament fiind acoperit de apele lacului de acumulare. Aici se văd ieșind din apă tumurile cetății Tri Cule (Tri Kule sau Triculi), ridicată în secolul al XVII-lea pentru a opri expansiunea otomană.

Peștera Veterani - odinioară sanctuar al lui Zamolxis

După confluența cu pârâul Plavișevița, Dunărea intră în cel de al treilea sector de îngustare, Cazanele Mari, flancat de abrupturile calcaroase ale Ciucarului Mare (316 m) și ale vecinului său sârbesc, Veliki Strbac (768 m). Pereții Cazanelor Mari au înălțimi de peste 200 m, iar lățimea medie a albiei este de 150 m. În pereții Ciucarului Mare se deschid mai multe guri de peșteră, dintre care două sunt mai importante, Gura Ponicovei și Veterani. Peștera Gura Ponicovei prezintă mai multe niveluri de galerii, cele inferioare fiind active. Dintre galeriile fosile, cea mai spectaculoasă este Galeria Concreționară, precum și Sala Coloanelor. Aici, apa și timpul au creat stalactite și stalagmite de forme și mărimi diferite, domuri și coloane, podeaua de calcită albă, guri de cavernă, draperii etc. Tot în această peșteră au fost găsite oase de urs și de hienă de peșteră, precum și urme de cultură halstattiană.

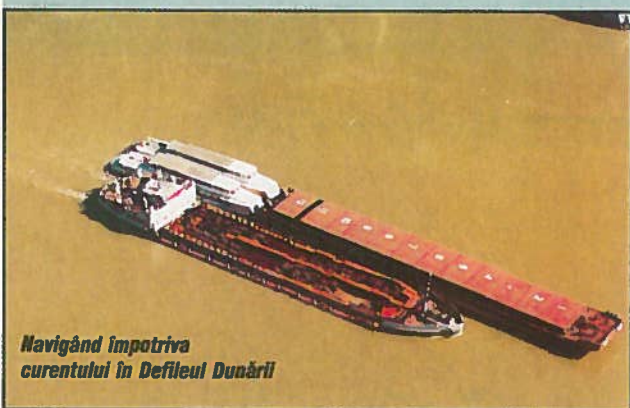
Peștera Veterani este cunoscută din timpuri străvechi, fiind consacrată de daci drept sanctuar al zeului Zalmoxis. În acest areal al Cazanelor Mari se dezvoltă o floră diversificată, cu elemente central și est-europene, dar și elemente submediteraneene, endemisme și relicte iubitoare de căldură și uscăciune, dintre cele care au supraviețuit epocii glaciare. Se remarcă o serie de arbuști, precum liliacul (*Syringa vulgaris*), cărpinița (*Carpinus orientalis*), arțarul bănățean (*Acer monspessulanum*), mojdreanul (*Fraxinus ornus*), scumpia (*Cotinus coggygia*), dar și numeroase alte varietăți de stânjenei, campanule, lălele și ferigi, ce și-au găsit adăpost în stâncăriile neospitaliere ale defileului.

Dincolo de Cazanele Mari, apele fluviului pătrund în micul bazinet Dubova, ce are forma unui golf cu aspect semicircular. În aval de Dubova, Dunărea pătrunde în Cazanele Mici, formate din Ciucaru Mic (313 m), pe stânga, și Mali Strbac (626 m), pe dreapta, masive calcaroase de vârstă mezozoică. În acest sector, cu o lungime de circa 3,6 km, albia atinge cea mai mică lățime

Ieșirea Dunării din „chिंगile” Cazanelor Mari

Convoi de barje în așteptare

**Navigând împotriva
curentului în Defileul Dunării**

din defileu, 150 m. Pereții verticali ai Ciucarului Mic au un aspect ruiform, pe polițele calcaroase făcându-și loc tufărișuri de liliac sălbatic, cărpiniță și scumpie. În aval, peretele de calcar al Ciucarului Mic este spintecat de pârâul Mraconia, un mic golf al lacului pătrunzând pe Valea Mraconiei spre amonte.

Dunărea la „Porțile de Fier“

Aval de confluența Mraconiei cu Dunărea, apele fluviului pătrund într-o zonă largă, cu relief domol, alcătuit din granite de Ogradeana, pe malul sârbesc fiind tăiată în piatră „Tabula Traiana“ și o porțiune din vechiul drum roman, început de Tiberiu, în anul 33 d.Hr., și terminat de Traian, în anul 105 d.Hr., ca o necesitate pentru cucerirea Daciei.

După confluența cu pârâul Ieșelnița, apele fluviului pătrund în bazinetul larg al Orșovei. Acesta are aspectul unui golf, format la gura de vărsare a râului Cerna în Dunăre, favorizând dezvoltarea orașului, construcția portului și a șantierului naval. Vechiul oraș a rămas sub apele lacului, cel nou fiind ridicat pe malul drept al golfului. Tot în dreptul gurii de vărsare a Cemei, înainte de construirea lacului de acumulare se afla Insula Ada-Kaleh, cu cetatea omonimă, care ulterior a fost strămutată pe Insula Șimian, aval de barajul de la Gura Văii. Orșova este și un punct de plecare pentru turiștii care vor să cunoască frumusețile defileului și ale Munților Banatului, atât pe șosea, cât și pe apă, cu ajutorul vapoarelor de croazieră.

Apele Dunării își continuă drumul până la barajul de la Gura Văii, unde pun în mișcare turbinele hidrocentralei „Porțile de Fier“. În urma construirii barajului, ce servește și pentru traficul rutier, au fost rezolvate problemele de navigație ce existau în sectorul de defileu, datorită ridicării nivelului apei. Barajul este prevăzut cu două ecluze, una în sectorul românesc, iar cealaltă în sectorul iugoslav, fapt ce asigură navigația dinspre aval spre amonte și invers. Construită și folosită în comun de România și Iugoslavia, hidrocentrala are o putere instalată de 2100 MW. Aval de hidrocentrală, apele bătrânului fluviu se îndreaptă nestingherite spre Marea Neagră, locul lor de vărsare, unde a luat naștere o grandioasă deltă, cu adevărat fără seamăn în peisajul european. ■

ÎN CAZANELE DUNĂRII CIUCARU MARE

Pe vremea împăratului Traian, romanii au dăltuit în piatră, pe malul drept al fluviului, un text (fabula Traiana) și un drum, atât cât să treacă un șir de căruțe. Inscripția ține să lămurească, scurt și fără echivoc: „Trajan a refăcut acest drum scobit în munți spre a face loc podelei sprijinite pe console de lemn“.

